

Skozi prostor in čas

■ **Marta Premrl** je upokojena učiteljica razrednega pouka.

Zgodba Skozi prostor in čas se je začela, ko je covid-19 dosegal svoj vrh. Vnukinja Mihaela se je po napornem šolskem dopoldnevu vrnila domov in se oglasila pri nama z možem. Malo smo poklepetali, malo se je 'pocartala', potožila je nad tem svetom, se pojezila nad delom, ki jo še čaka (mama ji je pustila na listu napisan seznam del, ki jih mora opraviti). Nato se je poslovila in se po stopnicah povzpela v njihov dom, novim nalogam naproti. V meni pa je začela izvirati zgodba o doživljanju 11-letne deklice in iskanju smisla življenja. Sedla sem za računalnik in nastal je zapis.

Zgodba

Danes je težek dan. Jezna sem. Maske gor, maske dol. Palčko v nos, palčko iz nosa. Umij roke. Drži razdaljo. Bodi v mehurčku. Ne družì se z drugimi. Pa še moja prijateljica danes hoče, da je vse po njeno. No, saj vedno hoče tako, vendar danes to težje prenašam. O, moje poletne prijateljice, kje ste? Z vami se ne naveličam igrati in klepetati.

Pridem domov. Ustavim se pri babici in dedku. Dedek gleda poročila. Glas napovedovalca pravi: »Po oceni NIJZ je v Sloveniji trenutno 30.432 aktivnih okužb, število aktivnih okužb je bilo v petek za 1325 nižje kot dan prej. Umrlo je 18 ljudi.« Spet ta korona. Grem gor. Tam je moj dom. Odklenem vrata, pozdravim ptiče. Na mizi najdem mamino sporočilo:

»Poberi perilo s sušila.

Zložì ga in razvrsti. Pospravi ga po omarah.

Posesaj po tleh.

Počisti kopalnico.

Rada te imam. Objem in poljub. Mama«

Samo delo, delo, delo. No, saj na koncu mama res piše, da me ima rada, da me objema in poljublja. Delo pa moram vseeno opraviti. Naslednjič, ko se bomo v šoli predstavljali, ne bom povedala: Jaz sem Manca. Stara sem 11 let. Živim v Šempetru. Povedala bom tako: Jaz sem Manca. Manca je samostalniè glagola delati. Pobratì, zložiti, razvrstiti, posesati, pomiti, napisati, vaditi, poslušati ... Da me bodo razumeli sosedje, bom povedala še v italijanščini. Da me bo razumel skoraj cel svet, bom povedala še v angleščini.

Deklica Manca se potopi v sanjski svet in po navodilih glasu iz pametnega telefona potuje skozi prostor in čas. Najprej se ustavi v prvem svetu, kjer doživlja toplino, varnost, zavetje, eno samo ljubezen.

Živim v mehurju, napolnjenem s toplo tekočino. Temno je, vendar tako toplo in brezskrbno. Vedno znova doteka sveža, topla tekočina. Nikoli se ne ohladi. Širim roke, brcam, plavam kot riba, prevračam kozolce, sesam palec, se potapljam ... Ko se utrudim, se zvijem na toplem. Počutim se odlično. Slišim mamin glas, utripanje njenega srca, vedno sem v njenem objemu. Ko ona hodi, se rahlo zibljem. Čutim ljubeč dotik tatovih dlani. Toplina, varnost, ljubljenost, brezskrbnost! Kako je lepo!

Ta svet preraste, ga zapusti z jezo in veliko žalostjo.

Pokrčim kolena, roke potisnem pred seboj, glavo upognem na prsi, povestim usta, jočem, kot omamljena sem, potujem po temnem in vlažnem tunelu, ki mu ni videti konca. Neka sila me iztisne ven in s krikom, ki para nebo, in solzami, ki lijejo iz oči, zapustim ta svet. Ugotovim, da

*P
Pa
Pad
Pada
Paaaaa
Paaaaaam in
Padeeeeem v morsko globino.*

Manca pade v drugi svet, kjer preboleva žalost. Najprej ob pomoči mavrične ribice, ki jo posluša, jo objame, ji nastavi škrge, da lahko zaduha, ji da novo obleko v mavričnih barvah. Razkazuje ji novi svet, drugačen od prvega, vendar poln lepote. Toda žalost se vrača kot morski valovi in Mancini se zdi, kot da jo bo požrla.

Zagledam eno veliko oko, pa še eno veliko oko in morje ostrih zob pred mano. Otrpnem za trenutek, nato pa začnem ttttreppppettttattti po celem telesu. Srce mi neredno razbija. Duši me. Strah me je smrti. Brez barve sem. Široko odprtih oči in šklepetajočih zob čakam, kaj se bo zgodilo.

Reši jo mogočen sinji kit.

Klicu se odzove ogromen sinji kit, zajame velikansko količino vode in skupaj z vodo, rakci in drugimi živalcami zajame tudi mene. Znajdem se v njegovem očesu, velikem kot grenivka, pod mano pa utripa srce, veliko kot manjši avtomobil. Skozi njegovo oko vidim vse drugače. Morski pes je podoben mali miški. Gledam ga, kako ostaja praznih zob. Strah in žalost izginjata. Pomirjam se v zavetju njegovega ogromnega srca, utripajočega v enakomernem ritmu. Telo sinjega kita se že premika in plava proti površju. Izbrizgne vodo in z njo mojo žalost in strah, ki se potopita na dno oceana. Mene pa curek vodnih kapljic ponese visoko v nebo.

Manca leti v tretji svet, v veselje. Navdušena je nad neskončnostjo (Srce mi hitreje utripa, pospešeno diham. Zdi se mi, da me bo kar razneslo.), hitrostjo, lebdenjem. Pogreša pa človeško bližino, topel objem, dotik. Napoči čas, da si izbere svet, v katerem želi živeti.

Tedaj zaslišim glas. Ogled tretjega sveta se zaključuje. Čas je, da izbereš svet, v katerem bi rada živela.

Če želiš živeti v prvem svetu, pritisni 1.

Če želiš živeti v drugem svetu, pritisni 2.

Če želiš živeti v tretjem svetu, pritisni 3.

Če želiš ustvariti nov svet, izberi iz vsakega sveta, kar ti je najljubše.

Razmišljam. Odločim se za zadnjo možnost in vtipkam:

1. svet: toplina, varnost, ljubezen,

2. svet: prijateljstvo,

3. svet: neskončnost, zvezde.

Ko navdušenje popusti, začne padati v izbrani svet.

Pritisnem 'enter' in že sem v izjemno hitrem vozilu. Premetava me sem in tja. Sila me potiska v sedež, v glavi in telesu pa čutim kot da me bo razneslo.

Znajde se za pisalno mizo, v svoji sobi, pred njo so naloge, ki jih mora opraviti. Začudena je in razočarana. Sprašuje se, zakaj, in glas ji pove.

Zaslišim glas, ki mi pravi: »Si v svetu, ki si ga izbrala. Mama in tata, vsi, ki te imajo radi, ti nudijo varnost, toplino, ljubezen. Imaš prijatelje. V sebi nosiš veselje, posejano z različnimi zvezdami, večjimi in manjšimi. Žarijo, ker so osvetljene od sonca. Čeprav so lahko majhne in grbaste, postanejo nekaj čudovitega, če dovolijo, da jih osvetli Njegova svetloba. In žarijo skozi tebe – kot na jasnem nočnem nebu. Imaš misel, ki te lahko v trenutku ponese neskončno daleč. Z Neskončnostjo se lahko povežeš in se vanjo potopiš v molitvi z Bogom. Ne pozabi! Na ta svet si, enkratna in neponovljiva, poslana, da vsak dan vanj vtisneš svet sled svojega življenja. Takšno sled, da bo svet zaradi tebe postajal svetlejši in toplejši in bolj človeški.«

Manca sprejme ta svet in začne z domačo nalogo, ki se glasi: »Nauči se pesem Toneta Pavčka *Na svetu si, da gledaš sonce*.«

Sklep

Vnukinja Mihaela je pod mojim mentorstvom izdelala ilustracije, kjer je tudi z barvami, ki jih je uporabila pri slikanju, prikazala Mančina čustva. Tako je nastala knjižica z dodatkom. V njem so naloge za odkrivanje čustev. Knjižica je na 19. mednarodnem natečaju za najboljšo otroško in mladinsko knjigo, ki ga razpisuje mestna občina Schwanenstadt v Gornji Avstriji, prejela posebno nagrado žirije, v kategoriji Odrasli.

Dodatek: v razmislek

Manca se na svojem potovanju srečuje z različnimi čustvi.

1. Preberi odlomek in ugotovi, kako se Manca počuti:

Danes je težek dan. Maske gor, maske dol. Palčko v nos, palčko iz nosa. Umij roke. Drži razdaljo. Bodi v mehurčku. Ne družì se z drugimi.

Spet ta korona. Grem gor. Tam je moj dom. Odklenem vrata, pozdravim ptice. Na mizi najdem mamino sporočilo:

»Poberi perilo s sušila.

Zloži ga in razvrsti. Pospravi ga po omarah. Posesaj po tleh.

Počisti kopalnico.«

Samo delo, delo, delo.

Naslednjič, ko se bomo v šoli predstavljali, ne bom povedala: Jaz sem Manca. Stara sem 11 let. Živim v Šempetru.

Povedala bom tako: Jaz sem Manca. Manca je samostalni glagol delati. Pobirati, zložiti, razvrstiti, posesati, pomiti, napisati, vaditi, poslušati ...

Poimenuj to čustvo.

Vzemi list in flomaster in ob ponovnem branju potuj s črto po listu. Kaj je nastalo? Kakšne so črte, ki si jih uporabil (a)? Kaj pa ti narediš, ko si jezen/jezna?

Namig: Riši jezo na velik list. Jezno trgaj papir. Boksaj veliko vrečo ali žogo. Kriči na ves glas. Izberi primerno glasbo in gibaj se ob njej. Napetost izrazi z glasom AAAAA-AAAA. Meči blazino ob tla. Teči ali pojdi na dolg sprehod.

2. Preberi odlomek in povej, kako se počuti Manca v prvem svetu:

Živim v mehurju, napolnjenem s toplo tekočino. Temno je, vendar tako toplo in brezskrbno. Vedno znova mi doteka sveža, topla tekočina. Nikoli se ne ohladi. In jaz širim roke, brcam, plavam kot riba, prevračam kozolce, sesam palec, se potapljam ... Ko se utrudim, se zvijem na toplem. Počutim se odlično. Slišim mamin glas, utripanje njenega srca, vedno sem v njenem objemu. Ko ona hodi, se rahlo zibljem. Čutim ljubeči dotik tatovih dlani. Toplina, varnost, ljubljenost, brezskrbnost! Kako je lepo!

Beri in nariši s črto. Kdaj se ti tako počutiš? Kaj doživljaš?

3. V besedilu preberi odlomek, ki opisuje Mančino žalost, ko zapuša varni svet.

Kako doživlja Manca žalost? Kdo ji pomaga na poti žalosti? Kdo jo rešuje? S črtno risbo naslikaj žalost.

Kako je, ko se vate naseli žalost? Komu izjočeš svojo žalost? Kdo je zate mogočna sila, ki te varuje in dviga visoko v nebo?

Namig: Pogovori se z nekom, ki mu zaupaš in te bo poslušal. Joči, nariši občutke, ustvarjaj, pleši, poslušaj glasbo. Kaj narediš, ko opaziš žalost pri bližnjih?

4. Kdaj postane Manco strah? Preberi in nariši s črto:

Pogledam. Najprej zagledam eno veliko oko, pa še eno veliko oko in morje ostrih zob. Otrpnem za trenutek, nato pa začnem ttttreppppptttttatti po celem telesu. Srce mi neredno razbija. Duši me. Strah me je smrti. Brez barve sem. Široko odprtih oči in šklepetajočih zob čakam, kaj se bo zgodilo. Mavrična ribica zaprhuta s plavutmi in pošlje SOS klic na pomoč.

Strah je eno od osnovnih čustev. Ko smo v nevarnosti, nas strah spodbudi, da se z njo spopademo ali zbežimo. Ločimo različne strahove. Kaj je tebe strah? Kako občutiš strah? Napiši! Kako premagaš strah?

Namig: Zaupaj nekomu svoje strahove in se pogovori o njih. Nekatere strahove premagaš tako, da narediš to, kar ti povzroča strah. Naj te pri tem kdo spremlja. Vprašaj prijatelje, kako se spopadajo s strahovi. Ne glej oddaj, ki ti povzročajo strah. Pogovori se o vsebinah, ki te strašijo. Zaupaj Bogu in prosì, naj ti pomaga pregnati strahove.

5. Kaj občuti Manca, ko potuje po vesolju? Kaj se dogaja v njej? Se tudi ti kdaj tako počutiš? Kdaj?

Kaj pa začne pogrešati? Kaj je najbolj dragoceno v življenju? Zakaj je Manca začudena, ko se znajde zopet doma? Manca sliši glas, ki ji pravi, da nosi v svojem srcu zvezde, ki sijajo, ker jih osvetljuje Sonce. Kako se imenujejo zvezde, ki jih ti nosiš v sebi? Kako se imenuje tvoje Sonce? Sonce bo tvoje zvezdice osvetljevalo, če boš ti to dovolil/dovolila. Kako?

Namig: Zahvaljuj se za vse, kar doživiš, dobiš, za vse, kar imaš. Vprašaj se: Za kaj sem danes hvaležen/na?